

Nujna ureditev ustreznih evidenc in ciljane pomoči

Sporočilo za medije

Ljubljana, 23. november 2022: **Potencial sadjarstva in zelenjadarstva je v Sloveniji premalo izkoriščen. Spodbujati moramo tržne pridelovalce in krepiti sodelovanje vzdolž celotne verige. Urediti je treba evidence o pridelavi zelenjave in sadja v Sloveniji, pri tem uporabiti vse že razpoložljive vire podatkov in jih povezati. Vse to je potrebno, če želimo ukrepe usmerjati ciljno in sektor sadjarstva in zelenjadarstva dolgoročno narediti konkurenčen. Seveda pa moramo krepiti sodelovanje verige in povezovanje pridelovalcev.**

Sektor sadjarstva in zelenjadarstva v prihodnje čakajo pomembne prilagoditve na podnebne spremembe, zmanjšanje porabe fitofarmaceutskih sredstev do leta 2030 za 50 odstotkov, ki bodo zahtevale spremembe tehnologij in krepitev trajnostnih ciljev pridelave.

Tatjana Buzeti, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je poudarila, da ima sadjarstvo in zelenjadarstvo v Sloveniji velik potencial za razvoj. Sadjarjem in zelenjadarjem se je tudi zahvalila za njihov trud kljub temu, da so na razvoj panoge vplivale pozebe, neurja in epidemija covid-19. V nadaljevanju je udeležencem konference predstavila strateški načrt skupne kmetijske politike (SN SKP) za obdobje 2023 – 2027 in ukrepe na področju sadjarstva in zelenjadarstva. Ministrstvo *pripravlja tudi izredno podporo za pomoč sektorju sadjarstva in zelenjadarstva, zaradi druginje in izzivov, ki so v preteklem letu prizadeli sektor.* Dotaknila se je tudi promocije sektorja sadja preko sheme Izbrana kakovost – Slovenija in generično promocijo slovenskega sadja. *V tem programskem obdobju je skupno predvidenih cca 500.000 EUR, ki jih bosta za promocijo sadja skupaj prispevala tako sektor kot država.*

Sadje in zelenjava postajata vse pomembnejše živilo z vidika zdravja v prehrani ljudi z najmanjšim ogljičnim odtisom. Jabolka ostajajo najbolj priljubljeno sadje v prehrani Evropejcev, vendar pod močno notranjo in zunanjo konkurenco. Zaradi gospodarskega pritiska na gospodinjstva se trendi potrošnje manjšajo za približno 10 %. Na ravni EU proizvedemo 7 mio ton sadja na približno 7 mio hektarjev. Med največje proizvajalke jabolk v EU so Italija, Poljska in Francija.

Predstavniki Freshfel Europe **Philippe Binard** je izpostavil tudi nekatere ovire s katerimi se srečuje sektor sadjarstva, predvsem težave s sezonskimi delavci, ceno energentov, ki vplivajo na stroške skladiščenja in logistike, negotovosti v pridelavi zaradi podnebnih sprememb, zmanjšanje kupne moči potrošnikov, evropska zakonodaja, ki omejuje pridelavo z vedno novimi zahtevami v okviru Zelenega dogovora ter negotove geopolitične razmere v svetu. Pridelava sadja se srečuje tudi s spremembami na področju embalaže.

Sadje in zelenjava igrata pomembno vlogo ne le pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov, temveč tudi pri spoštovanju treh stebrov trajnosti, to so okoljska, socialna in ekonomska vzdržnost.

V Sloveniji je pridelava zelenjadnic po podatkih SURS za leto 2020 potekala na 36.458 kmetijskih gospodarstvih s skupno površino 5.659 ha ali 15,5 arov povprečne velikosti. Subvencijske vloge je v letu 2021 oddalo nekaj več kot 1.100 kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo zelenjave na 2.664 ha. Po popisu tržnega vrtnarstva iz leta 2019 se s pridelavo zelenjave ukvarja 1.584 kmetijskih gospodarstvih, ki zelenjavo pridelujejo na 3.488 ha.

Predstavnici Kmetijskega inštituta Slovenije **Barbara Zagorc in Ana Hiti Dvoršak** sta v svoji predstavitvi izpostavil tudi, da ima domača poraba trend povečevanja, samooskrba pa ostaja na več ali manj enaki ravni. Zabeležena pridelava zelenjave v Sloveniji znaša 25.000 ton, kar predstavlja še vedno manj kot tretjino tržne pridelave. Med leti 2017 in 2021 smo v Sloveniji pridelali v povprečju 113.450 ton letno od tega tržnih le 72.116 ton, največ belega zelja, čebule, paradižnika in solatnic. Letno uvozimo med 58,8 tisoč ton do 103,9 tisoč ton zelenjadnic.

S sadjarstvom se po podatkih SURS za leto 2020 ukvarja 22.424 kmetijskih gospodarstev, ki sadje pridelujejo na 12.008 ha. Intenzivne sadovnjake ima od teh 3.239 kmetijskih gospodarstev na površini 4.259 ha. Povprečna površina sadovnjaka je 0,54 ha. Po podatkih popisa intenzivnih sadovnjakov iz leta 2017 imamo 2.951 kmetijskih gospodarstev. Pridelek sadja se je po podatkih SURS med leti 2017 in 2021 gibal od 34 do 192 tisoč ton, prevladovale pa so jabolka, hruške in breskve. Poraba vsega sadja se v istem obdobju giblje med 196 do 408 tisoč ton od tega svežega sadja od 150 do 316 tisoč ton. Slovenija je neto uvoznica svežega sadja, v obdobju 2017 – 2021 ga je uvozila okrog 235,6 tisoč ton.

Na okrogli mizi »Sadje in zelenjadnice v primežu sprememb«, ki jo je vodila Jana Petkovšek Štakul, na njej pa so sodelovali dr. Jernej Drofenk iz Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, dr. Blaž Germšek iz Kmetijskega inštituta Slovenije, Alenka Marjetič Žnider iz Zadružne zveze Slovenije, mag. Benjamin Schlauer iz Agro zavarovalnice in Maša Žagar, direktorica direktorata za kmetijstvo pri MKGP.

V pogovoru so izpostavili nujnost povečanja samooskrbe s sadjem in zelenjavo v Sloveniji, ki mora potekati strateško in v luči podnebnih sprememb in drugih izzivov, ki jih prinašata evropski zeleni dogovor in strategija od Vil do vilic. Izpostavili so predvsem uporabo fitofarmaceutskih sredstev, kjer so zahteve za Slovenijo težje uresničljive. Na zahteve se bo težje prilagodilo zelenjadarstvo kot sadjarstvo. Na zmanjšano porabo fitofarmaceutskih sredstev se bo morala prilagoditi tudi kemična industrija. Spremeniti se bodo morale proizvodne prakse, ki postajajo vse bolj trajnostne.

Opozorili so na pomanjkljive evidence v sadjarstvu in zelenjadarstvu, ki jih je nujno urediti, če želimo strateško usmerjati ukrepe v sektorju in razvijati sektor v prihodnje. Izpostavili so pomen sodelovanja in skupnega nastopanja na trgu s ciljem povečanja produktivnosti in dodane vrednosti. Po mnenju sogovornikov je za ohranjanje stabilne samooskrbe in rasti potrebno izboljšati tudi infrastrukturo na področju sadjarstva in zelenjadarstva, poenostaviti dostope do dovoljenj, urediti namakanje, izgradnjo novih rastlinjakov in obnovo obstoječih, postaviti zaščito v sadovnjakih in rastlinjakih. Na

področju zavarovanj pričakujejo večje ozaveščenje kmetov in podporo države. Dotaknili so se tudi sledljivosti sadja in zelenjave, zlasti prodaje ob cesti.

V nadaljevanju je sledil pogled trgovca glede načrtovanja odkupa sadja in zelenjadnic, kjer trgovina od dobaviteljev pričakuje plan odkupa po mesecih za različne skupine sadja in zelenjave, kar bo omogočilo lažjo organizacijo procesov pri proizvajalcih. Izpostavili so pomen organiziranja in sodelovanja med proizvajalci, predvsem pri načrtovanju proizvodnje in zagotavljanju dolgotrajnosti in raznovrstnosti ponudbe. Za to potrebujemo ustrezno infrastrukturo, ki omogoča proizvodnjo manj odvisno od vremena. Kupci posegajo po slovenskem sadju in zelenjavi, če je to kakovostno in cenovno primerljivo z uvoženim. Potrebna je tudi učinkovita in stalna promocija.

V zaključnem delu konference je potekala razprava in predstavitev uspešnih zgodb podjetij Cornus, Paradajz, Panorganix in Evrosada, ki so predstavili svoje delo in pogled v prihodnost.

Sodelujoči so izpostavili izzive s katerimi se soočajo in so povezani s povišanimi stroški energije, trajnostno pridelavo, podnebnimi spremembami in prilagajanju na spremembe v navadah potrošnikov. V razpravi so poudarili pomen promocije in povečanje samooskrbe prebivalstva s sadjem in zelenjavo. Ob tem pričakujejo tudi ustrezne spodbude s strani države.

Prilagamo tudi fotografije: [fotografija 1](#), [fotografija 2](#) in [fotografija 3](#)

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica kmetijskih
in živilskih podjetij

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Dodatne informacije:

mag. Anita Jakuš, 01 58 98 003, anita.jakus@gzs.si